

POSTANOWIENIE

Dnia 28 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku R. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w [...] o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 marca 2017 r.,
zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 9 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa .../15,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Apelacyjnemu w [...] do rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 9 listopada 2016 r. po rozpoznaniu apelacji ubezpieczonej R. K. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w [...] XIV Wydziału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 maja 2015 r. i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w [...] z dnia 11 czerwca 2014 r. nr 285/2014 i przekazał sprawę temu organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

Przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie, który wyznaczała treść zaskarżonej decyzji i złożone od niej odwołanie, było spełnienie przez

ubezpieczoną warunków do umorzenia jej zaległości z tytułu nieopłaconych składek na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r., poz. 1551, dalej ustawa abolicyjna). W ocenie Sądu drugiej instancji, ubezpieczona nie została prawidłowo poinformowana przez organ rentowy o warunkach wymaganych do umorzenia spornych zaległości składkowych, przeto nie może ponosić dotkliwych konsekwencji w postaci odmowy umorzenia tych należności. Oznaczało to, że zaskarżona decyzja z 11 czerwca 2011 r. o odmowie ich umorzenia była przedwczesna, przez co nie została rozpoznana istota sprawy, co prowadziło do uchylenia zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu.

W zażaleniu organ rentowy zarzucił naruszenie: 1/ art. 386 § 4 k.p.c. pomimo braku okoliczności usprawiedliwiających kontestowane orzeczenie w sytuacji rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy, 2/ art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej przez błędną wykładnię i przyjęcie, że koniecznym elementem decyzji określającej warunki umorzenia jest określenie kwot składek niepodlegających umorzeniu, 3/ art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej w związku z art. 29 ust. 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.) przez błędną wykładnię i przyjęcie, że „złożenie przez dłużnika wniosku o rozłożenie na raty zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, wywiera skutki prawne jak zawarcie układu ratalnego”.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione, ponieważ Sąd Apelacyjny bezpodstawnie uchylił się od rozpoznania apelacji ubezpieczonej od wyroku Sądu pierwszej instancji, który orzekł co do istoty sprawy oddalając odwołanie ubezpieczonej od decyzji

odmawiającej umorzenia konkretnych zaległości składkowych. Sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym (art. 382 k.p.c.), co oznacza, że ma obowiązek uzupełnienia materiału dowodowego, który niedostatecznie lub niewystarczająco ustalił Sąd pierwszej instancji, a następnie obowiązek merytorycznego rozpoznania apelacji. Przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji (art. 386 § 4 i 6 k.p.c.), tym bardziej połączone z „piętrowym” przekazaniem jej do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu, które wymaga obligatoryjnego uchylenia zaskarżonej (poprzedzającej) uchylony wyrok sądu pierwszej instancji (art. 477^{14a} k.p.c.), powinno ograniczać się do sytuacji zupełnie nadzwyczajnych, w których ani organ rentowy, ani sąd pierwszej instancji nie rozpoznali istoty odwołania, a jego zweryfikowanie wymaga dokonania istotnych ustaleń faktycznych i prawidłowego zastosowania przepisów prawa materialnego. Tego typu konstrukcyjne lub elementarne braki nie występowały w poddanej weryfikacji sprawie. W szczególności w poprzedzających zaskarżoną przez ubezpieczoną decyzję 285/2014 dwóch pismach organu rentowego z dnia z 20 marca 2013 r. ubezpieczona była powiadomiona o zaległościach składkowych niepodlegających umorzeniu oraz o warunku umorzenia należności podlegających umorzeniu, w tym w uzasadnieniu decyzji Nr 1/2013 r. z tej daty (20 marca 2013 r.). Taki stan rzeczy, z którego wynikało, że w obu decyzjach - poprzedzających zaskarżoną decyzję odmawiającą umorzenia zaległości składkowych (podlegających umorzeniu) - organ rentowy powiadomił ubezpieczoną o warunku umorzenia, którym jest spłata należności w okresie wymienionym w art. 1 ust. 1 lub ust. 12 ustawy abolicyjnej, nie został uwzględniony przez Sąd Apelacyjny, który w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku bezpodstawnie i bezzasadnie uznał, jakoby ubezpieczona nie była poinformowana „o warunkach, których spełnienie jest konieczne dla umorzenia należności z tytułu składek”, przeto nie było podstaw do zastosowania dyspozycji art. 477^{14a} k.p.c.

Równocześnie do suwerennej jurysdykcji Sądu drugiej instancji należy rozstrzygnięcie kontrowersji interpretacyjnych dotyczących spełnienia warunku umorzenia zaległości składkowych podlegających umorzeniu w razie zawarcia

przez organ rentowy ze znajdującą się w trudnej sytuacji osobistej, rodzinnej i materialnej ubezpieczoną umowy o rozłożeniu jej na raty należności niepodlegających umorzeniu (art. 1 ust. 12 ustawy). Przed dokonaniem takiego merytorycznego osądu apelacji ubezpieczonej przez Sąd drugiej instancji Sąd Najwyższy nie może dokonywać własnej ani weryfikować potencjalnej wykładni spełnienia przez ubezpieczoną warunku umorzenia zaległości składkowych w razie zawarcia układu ratalnego lub odroczenia terminu płatności niepodlegających umorzeniu należności składkowych, który uważa się za spełniony po ich opłaceniu (art. 1 pkt 12 ustawy abolicyjnej).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji w zgodzie z art. 398¹⁵ k.p.c.

kc